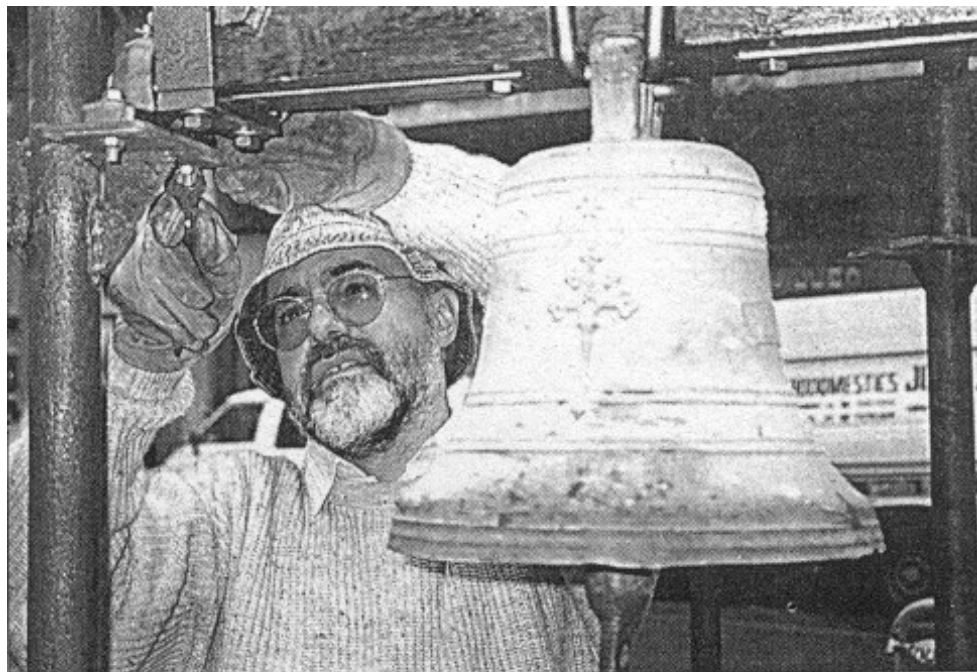

El campanar de la Puríssima l'han fet tot malbé

L'antropòleg i campaner de la catedral de València, tresorer del Gremi de Campaners Valencians i coordinador dels museus de la Generalitat Valenciana, Francesc Llop i Bayo, 43 anys, va tocar campanes dilluns a la Ronda Zamenhof, convidat pels comerciants del Nou Centre Comercial.

És qüestió de màgia, no de decibels

- **Quina és la idea?**
- Recuperar el prestigi de les campanes. No estem en contra de l'electrificació, però pensem que les campanes, més que necessàries, són un fet cultural.
- **Doncs a Sabadell acabem d'inaugurar un nou campanar electrificat i por ordinador.**
- Ja ho sé, el de la Puríssima. Han canviat la

instal·lació antiga, els motors no reflecteixen els toca tradicionals, els jous de fusta s'han canviat per jous de ferro amb el qual el so es metal·litza i, a més, les campanes volten massa ràpidament.

- **Tanta diferència hi ha d'un jou de fusta a un jou de ferro?**
- Les batallades duren de 10 a 15 segons amb jou de ferro, i un minut i mig amb jou de fusta. La fusta fa que el so ressoni més, vibri més i estigui més viu.
- **I vostè per què sap tant del campanar de la Puríssima si acaba d'arribar a Sabadell?**
- Perquè m'acaben d'ensenyar un vídeo sobre els campanars de Sabadell en es veu tot. Porto més de 20 anys tocant campanes i amb aquest vídeo puc dir que eixa instal·lació no permet en absolut ni tocar a mans ni reproduir els tocs tradicionals locals. A més, ha fet malbé tota, la instal·lació anterior.
- **Està en contra de la informàtica?**
- Ja he dit abans que no estem en contra del progrés. La catedral de València també està informatitzada i toca automàticament l'àngelus, l'obertura de muralles, ànimes de nit i toc de cor. Però els motors no impedeixen per res el toc manual. Les onze campanes només són manuals.
- **Són onze precisament?**
- Sí, i això és un fet curiós que donaria molt a pensar. Totes les catedrals de parla catalana tenen onze campanes, ni més ni menys: Palma, València, Lleida, Tarragona, Girona i Barcelona. Es més que una casualitat.
- **Vol dir que les campanes refermen la idea dels Països Catalans?**
- Jo no he diria així. Diria, senzillament, que hi ha uns horitzons històrics i unes normes comunes. Els campaners l'únic que volem reivindicar és el sentit de localitat, la identitat de cada ciutat o poble. Cada poble té un tan diferent. O al revés, per exemple, el toc de festa de

Tarragona, el que sona quan surt el braç de Santa Tecla, és el mateix exactament que el toc de morts de València.

- **Les tradicions moren perquè deixen de ser útils?**

- Sí.

- **No fóra més ecològic deixar-les morir?**

- Aquesta és una bona teoria que els antropòlegs recolzarien totalment. Però nosaltres, seguint els europeus, només proposem un canvi de la tradició. Seguim el model de la catedral d'Utrecht, Holanda, on un gremi de campaners toca desinteressadament.

- **Pagar un campaner és massa car?**

- Es clar. Hi ha tocs, com el de Corpus, on fan falta vint-i-cinc campaners. Pagar-los costaria mig milió de pessetes l'any. Per això mor la tradició i per això nosaltres la seguim voluntàriament, sense cobrar.

- **Com es viu a Europa el «campanisme»?**

- Ahir mateix, la meua dona i jo érem a un congrés de museus de campanes a Toulouse que precedia a la inauguració del Musée d'Art Campanaire Européen. Hi havia holandeses, finlandesos, grecs, alemanys.

- **I al Principat de Catalunya?**

- Catalunya no és el País Valencià on, a causa de l'electrificació, van desaparèixer tots els campaners ara fa 25 anys. Aquí encara hi ha més d'un centenar de campanera tradicionals en marxa. Es troben cada any tots a Os de Balaguer. Aquí no cal reprendre cap tradició perquè no s'ha perdut.

- **Quina relació teniu els erudits de la campana amb els campaners tradicionals?**

- Ens avenim. Nosaltres ho hem après tot d'ells. El problema és que ells no entenen par qué no cobrem per tocar. No entenen que estiguem mantenint les campanes de la catedral de València i una vintena més -gratis et amore-.

- **Se senten oblidats, marginats?**

- Cada cop menys. Fem una gran feina amb els xiquets de les escoles. I a l'Expo de Sevilla, primer ens deien "tocacampanes", amb tota la ironia i menyspreu del mot, i al final ens deien concertistes.

- **Per què passa avui fred i aguanta la pluja a Sabadell?**

- Perquè estic "enganxat" a la campana (somriu). Si no ho faig, m'agafa el "mono" Les campanes són molt estranyes. A la catedral de València toquem amb les portes obertes i la gent s'hi apropa. Però n'hi ha que no passen de la porta perquè els molesta el so de les campanes i n'hi ha que capten la màgia d'aquesta música que t'envolta tot el cos.

- **Qüestió de decibels?**

- No. Un campanar fort fa 110 decibels, una discoteca passa dels 120. És qüestió de màgia, no de decibels.

- **Què té la campana de meravellós?**

- Quan sents una campana, estàs sentint la més antiga música viva, és exactament el mateix so que sonava fa cinc segles. L'única resta sonora que ens queda del passat són les campanes.

- **Què té la campana cristiana que no tingui el muetzi dels musulmans?**

- Provocació. Quan Jaume I arriba a València, el primer que hi duu són campanes. El poeta Ibn Alabbar, que signa la capitulació en lloc del rei que havia fugit, en la seva primera poesia es queixa així: *Ai València! Han vingut els bàrbars del Nord i han substituït la veu de la persona per la veu de la màquina.*

- **Cinc segles després seguim maquinitzant**

"Diari de Sabadell"

Dimecres, 21 de desembre de 1994. Pág.: 11

Secció: "Opinió – Cara a Cara"

Per Víctor Colomer.